דם חטאת פרק אחד עשר זבחים צה.

מדרבנן. גזירה דילמא לא אתיא למיקרע רובה אבל מדאורייתא טהורה ומותר לכניסה משום מלות כיבוס: [ז] נראה בעיני שחסר מן הספרים [ח] דגבי כלי חרס לא שייך לשנויי דמרלף ליה מרלף והאי שינויא גבי כלי נחשת הוא והכי פריך פותחו כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי הוא בשעת מריקה ושטיפה: ומשני **דרלף ליה מרלף.** אמר שפותחו [ט] מכון עליו בקורנס ומתכבו וחזר שם כלי עליו וגבי כלי חרס איכא למימר דניקבו דמתניתין במולגא [י] משקה ליטהר ועדיין כלי הוא לקבל זיעים כמס' שבת בפרק המצניע (דף לה.): **מעיל.** של בגדי כהונה שניתן עליו דם חטאת ויצא חוץ לקלעים ונטמא מכניס מקום הדם לפנים: **בפחות משלש על שלש.** שאינו מכניס שיעור בגד טמא לעזרה לפי שאי איפשר לקורעו ולהכניסו משום שנאמר לא יקרע: **העביים.** בגד עב: **והרכין.** פלטר"ש [יא] שאינו אריג: **אין בהן משום שלש על שלש.** דלאו לגניסה חזו ולאו לתקן בהן חלוק אלא ליפה עליו ולרוך שלשה על שלשה ומעיל עב הוא כדקתי"ל בסדר יומא (דף עא.): חוטן כפול שנים עשר ואפי' שלש על שלש יכנים: **אגב אכוהן.** כשהוא מחובר בגגב חשוב ג' על ג' דיליה: **והא כעי.** דם חטאת שבעה שממנים השניין במס' נדה (דף פא.): לענין כתמים רוק תפל [יב] ומי רגלים ונתר וכורית ואהל וקמוניא ואשלג והיכי מעיילינן מי רגלים לעזרה ואמתני' קפריך: **ומרחום נגעים.** שהזקיק הכתוב נגעי בגדים לכיבוס כתיב [יג] וכבסו את אשר בו הנגע: **ופניא.** בפיעוס הקטרת (כריתות ו.) שאין מכניסין מי רגלים למקדש הכי

מדרבנן הוא [א]: כלי חרס שיצא בו': [ב] כלי אמר רחמנא ולא כלי הוא [ג]שניקב [ד] בשורש קטן: כלי נחשת [בו'] פוחתו [וכו']: [ה] והא לאו כלי הוא [ו]דרציף [ה] מרציף (הוא) אמר ריש לקיש [ז]מעיל שניטמא מכניסו בפחות (לא) משלש על שלש ומכבסו [ח] משום שנא' [ט]לא יקרע מותיב רב אדא בר אהבה [י]העביין והרכים אין בהן משום שלש על שלש אגב אביהן חשיבי והא בעי שבעת [יא] סממנין דא"ר נחמן אמר רבה בר אבוה [יב]דם חטאת [יג]ומראות נגעים צריכין שבעת סממנין ותניא [יד]אלא [טו]שאין מכנסין מי רגלים למקדש

מ"מ, [יז]ל דטלית ובגד דשמעמין שאני שהם כלי ושם כלי עליהן וכשנקרעו כיון דאזיל שם כלי מיישנו טהרו לגמרי אבל בבהמה המקשה (חולין דף עב.): מיירי בחתיכת בגד דעלמא ואין שם כלי עליו ולא טהר ממגע מדרס אע"פ שטהור מן המדרס וכפ' העור והרוטב [שם דף קכג.] פי' בקונטרס דהיינו דאבל עומת מגע מדרס כשהיה בו ג' טומאות מדרס התמורה ומגע זב ואהני החלוקה לבטל המדרס דמו לא חזו ליה ופשא ליה טומאת מגע דמזיא לשלם אבנעות אבל בהעור והרוטב (שם) מיירי לגיכא אלא מדא טומאה או מגע זב בלא הכנה או מגע שרץ ובגלה וחד שמא הוי וכולה טומאה דשלשה [יח] על שלשה היא וקריבה מהניא לבטולי שמא מינה ומו לא פש עלה מידי. ואין זו שום סברא לחלק בין טומאה אחת לשתי טומאות דכיון שנשאר בטלית שלש על שלש שזהו שיעור טומאת מגע מעיקר יהיה טהור ובתחילת הסוגיא פי' שם בקונטרס

טלית שהתחיל בה לקרועה ולבטלה תמורת טלית אחרת מאחר שאין לחוש למלאכה ראשונה ואין שמה עליה מיטהרת אע"פ שיש בשירים שלש על שלש ועדיין לחוש [יט] לקבל טומאה טהרו מטומאתן ראשונה דומיא דכלי חרס דשניהם מטהרתו ושכריו מקבלין טומאה כדאמר בחלו טריפות (שם דף נד.): הן וקרקרותיהן ואין [כ] (זו) משם לחיה דהתם מיירי כשיחד השכרים אח"כ אבל בלא יחוד לא כדפרישית שם [כא] ובגלה [כב] לפרש דקריעה דבגד וטלית מיירי תרוייהו בשקורע קרעים הרבה ואין בכל אחד רוחב שלשה [כג] ולהכי קאמר טהורה לגמרי אע"ג שעדיין כל הקריעות מחוברין בסופן לאו חיבור הוא כיון שכל קרע וקרע [כד] שקרע עד רוחב של עלים (בפחות משלשה על שלשה) הוי כאילו גמר כל אחד ואחד עד סופו וכגון שלא שייר בטלית באותו מיעוט שלא נקרע כדי מעפורת דאם שייר הוי טמא מדרבנן כדמסקינן הכא ואם תימה מ"ש דלענין טומאה לא מיקרי בגד מן התורה אע"ג דשייר בה כדי מעפורת ולגבי [כה] מטאת מקרי בגד וכמו כן קשה בסמוך גבי כלי חרס דשניטמא [כו' נוקבו כו'] [דפריך] כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי הוא ומשני דנקיב ליה בכדי שורש קטן והשתא א"כ אמאי לא מטהר [כא] מטומאתו ונראה לפרש כיון שמועיל לו ייחוד לאותו בגד ששייר בו כדי מעפורת שלא הבדיל הקרעים על פני כולו ולאותו כלי שניקב בשורש קטן אשם היה מיחדו לזיעים אז לרמון היה מקבל טומאה מכאן ולהבא חזיא הוא כלי ובגד לענין דם חטאת כיון דאין מחוסר מעשה אלא ייחוד בעלמא והא דקאמר בסמוך גבי כלי נחשת פותחו כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי הוא ומשני דלגיף ליה מרגיף אין לפרש כמו לגפיתהו מרגיף דפ"ק דשבת [כב] (דף יח:) פי' שיתקן הפחיתה שמכה עליו בקורנוס ומתכבו וחזר שם כלי עליו דא"כ בגד נמי ליתני הכי שחזר ותפרו דאמר מקרעו [כג] אלא ע"כ הוא חזיא בגד חדש וכלי חדש וכלאתו אינו רואה ופי' שם בקונטרס דפליגי לענין הכשר זרעים דלענין טומאה מסגה היא בתמכת כלים (פ"ג מ"ח) דעשוי לאוכלין שיעורו זיעים ומשקין כגונם משקה ומיהו גם לאותו פי' קשה דמתני' היא במס' עוקצין (פ"ב מ"י) דלהכשיר זרעים בשורש קטן ומפרש ר"ת דלענין למיד פתיל פליגי ליתשב פתח בתמכת כלים אבל לענין טומאה לא פליגי ויש לפרש בדוחק דהאי כלי חרס עשוי לאוכלין ומשקין שהרי מגעלין בו חטאת ויש בו מרק ולכך שיעורו בשורש קטן ואין עליו לא תורת כלי העשוי למשקין ולא תורת כלי העשוי לאוכלין ולא דמי להא דגרסי' במס' כלים (פ"ג מ"ח) העשוי לכך ולכך מעלין אותו לטומרת [כו] זיעים היינו בשעה שמניחים בו משקין אין מניחין בו אוכלין וכשמניחין בו אוכלין אין מניחין בו משקין אלא [כז] שמניחין בו אוכלין בפני עצמן ומשקין בפני עצמן אבל הכא בקדירה שמבשלין בה בשר שעשוי להשתמש אוכלין ומשקין על ידי תערובת והא דאין שיעורה בכונס משקה משום דלתכשיר ראוי לבשל בה בשר בגד שעשוי המרק [כח] שאחור מעמיד המרק אלא יש לכך שיעורה בשורש קטן והאי דלא קאמר בסוף המצניע (שבת דף לה.): אם מדות בכלי חרס משום דמדה זו של שורש קטן קתשיב [כט] (זה) לענין הכשר זרעים ומיהו קשה דבהדיא תנן במס' כלים (בפ"ב מ"ב) האילפס והקדירה שיעורן זיעים

ואי הוה אמינא דשיעור זיעים דבעינן [ל] מדרבנן הוה ניחא דקאמר גבי בגד אבל מדאורייתא אם ניקב בשורש קטן טהור:

מעיל שנטמא מכניסו בפחות משלש על שלש ומכבסו. בסוף פירה (שבת דף מז.) גבי בגד בעיים לענייס משמע מתוך פירוש הקונטרס בשלש על שלש כיד עשיר דלא מקבל טומאה כלל והא דתנן (כלים פרק ס מ"ב) שלש על שלש לטומת מת היינו דוקא בעניים אבל בעשירים נעי שלשה על שלשה וקשה לר"ת מהך דמעיל דפריך עלה רב אדא מהכיא דענין והרכין והשתא למה לי לאקשויי מהכיא והא בגדי כהונה בגדי עשירים הם דאין עניות במקום עשירות ושיעורן בשלשה על שלשה ועוד תניא בס' במה מדליקין (שבת דף מו:) שלש על שלש מניין מ"ל והבגד והתם לא מפליג בין עניים לעשירים לא בקרא ולא בשמעתא ואומר ר"מ דלענין טומאת מת ושרץ אין חילוק בין עניים לעשירים אלא לענין מדרס אחרי התם דבעי שלשה על שלשה לעשירים והיינו טעמא דמדרס בייחוד תליא מילתא ואין דרך עשיר לייחד למדרס פחות משלשה על שלשה ואפילו ייחד בטלה דעתו [לא] ועוד הכיא ר"מ דאיכא דבטומאת מדרס הוא דמפלגי בין עניים לעשירים דבמס' כלים (פרק ס מ"ב) תנן דבגד טמא משום שלשה על שלשה למדרס משום שלש על שלש לטומת מת ובעל כרחין בעשירים אחרי דאי בעניים הא תנן בפרק (כה מ"ח) בגדי עניים אע"פ שאין בהם שלשה על שלשה טמאין מדרס ויש משניות שכ' בהן אע"פ שאין בהן שלש על שלש ודומה שהוא טעות סופר [לב]: **מכניסו** פחות בשלש. אפילו למאן דאמר בריש כל הפסולין (לעיל דף לב:) ביאה במקלת שמה ביאה שאני בגד הואיל ויכול לחותכו לא חזיא כאילו נכנס כולו: **והא** בעי שבעה סממנין. פי' בקונטרס דלתמתיתין פריך וקשה דלעיל הוה ליה לאקשויי ונראה דלריש לקיש דוקא פריך דאחרי בגגדי כהונה בהדיא אבל מתני' איכא לאוקומה בבגדי הדיוט שיכול להעביר ולכנס ע"י כפון אבל מעיל דכהן גדול אינו יכול לכנסו ע"י כפון משום דאחרינן במקבת נדה (דף סב.) דאפילו נגעה נמי מעבר מיהו אמילתא דרבה בר אבוה גופא דקאמר דם חטאת ומראות נגעים צריכין ז' סממנין [נמי] הוה מצי לאקשויי הא אין מכניסין מי רגלים למקדש:

מסורת הש"ס

[א] כלים פכ"ח מ"ט ירושלמי שבת פ"בה"ב,ב) (כריתות.) ירושלמי יומא פ"ד הל' ה. וכעי"ז ראש השנה לג. [ב] דקרא יג נד

הגהות הב"ח

[ג] נמ' כפחות משלשה על שלשה כל"ל וכן בסמוך יק כרש"י:

גליון הש"ס

[נמ' משום שנאמר לא יקרע. יומא דף עב ע"ש]:

שינויי נוסחאות

[א] תינח הוא ממחק (ר"ש מ"ה): [ב] נוקבו כלי אמר כו' (ר"ש מ"ה): [ג] ר"ש דנקיב ליה כשורש קטן (דפריה"ר). ס"ל דהרציף ליה מירצף. ס"ל שניקב במצוא משקה (ש"מ). וע"ז ס"ל כרש"י: [ד] כלי אמר רחמנא והא לאו כלי הוא (ר"ש מ"ה): [ה] דהרציף ליה מרציף (שיטה והגהרי"ב. וכן בר"ש"): [ו] שבעה (כתה"ר). וכן בסמוך: [ז] ס"ל ה"ג נוקבו כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי דנקיב ליה בשורש קטן. ואיכא למ"ד במס' שבת שהחו שיעור נקיבתו לשהר ומיהו עדיין כלי הוי לקבל זיעים: פוחתו כלי אמר רחמנא כו'. והמקבל כלפניו (כתה"ר ומפרי"ר): [ח] הגיגרסא שהיתה כתובה בספרים ס"ל כך נוקבו כלי אמר רחמנא ולאו כלי הוא דדציף ליה מירצף אמר ר"ל מעיל (כ"ש): [ט] שפיחתו מקיש (ר"ש מ"ה): [י] ר"ת בכתוב (צ"ש). וד' תוס ג': [יא] פי' לבד (לעני רש"י). [יב] בס"מ נוסף ומי גריסין. ומתקן (אגלה): [יג] דשלש על שלש כל"ל (מ"ש מלא"מ): [יד] ראויה כו' טהרה מטומאתה בר' (כ"ה ברש"י שם): [טו] ואין זו שום ראיה (תוס' חולין עב ע"א): [טז] ומסרס בתוס' הרא"ש (חולין קכג ע"ש) לכן דין הוא שנטהר הכלי. אבל אכל אחרי אכל קרע וקרע הוי לקולני טומאה למה יהרו: [יז] דעדר נ"ל לפרש כל"ל (צ"ש): [יח] ר"ת בכתר מילוי לעילן: [יט] שלש ולהכי קאמר דטהור לגמרי דאע"ג (תוס' חולין שם): [כ] וקרע נקרע עד רוב הטלית והוי כאילו גמר כל קרע וקרע עד סופו וכבגן (תוס' חולין שם): [כא] ולגבי דם חטאת (הגהרי"ב): [כא] מיטהר בכך (ש"מ): [כב] דשבת ולא כמו שפרש"י דפירש שיתקן הפחיתה כל"ל (צ"ש): [כג] שקרעו רע"י כך היה חשוב בגד כדי (תוס' נדה): [כד] עי' [כה] נ"ל אותו (ש"מ): [כו] עי' בס"ע (בעל תוס ז): [כז] לחומרא בזיתים דהאיך בשעה (שמ"ר): [כח] ס"ל אי נמי שמניחין (שמ"ר): [כט] המרק עב והאור מעמיד (ש"מ וצ"ש): [לא] קחשיב שם לענין (צ"ש): [לב] תינח דבעינן נמתק (ש"מ): [לא] נתוס' הרא"ש שכת שם מסיק, ואע"ג דעני יחדה לישיבה לא הוי מיוחדות לעשירים. עכ"ש: [לב] אמנם הר"ש מקיים הגירסא ע"ש (הגהרי"ב):

שיטה מקובצת

תוד"ה (ממתי הקדום) לא מטו. ולקמן ליה היינו שהוקר לו פנים. ר"ב ולפירוש זה אינו ר"ל שוקנו כלל (הרי"ב ריל ב"ש): **בא"ד** (מכוסו) הא כהו אמתא דשיעור דמה מדרגנן כהו ניחא, עוד פירש מה"ר דשמא אדם קטן מוציא לעומתה לתמרא ושיעור אמה שלא יהא עומת מכלן ולכבוד (הרי"ב ריש ב"ש):

עין משפט נר מצוה

לו א ב מי' פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה כא:
לח ג מי' שם הלכה כ:
לט ד מי' פרק כ"ג מהל' כלים הלכה כ:
מ ה מי' פ"מ מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י:
מא ו מי' (פי"מ) [פי"ב] מהל' טומאת צרעת הלכה ה:
מב ז מי' פ"מ מהל' מעשה הקרבנות הלכה י:

תורה אור השלם

ז. וְהָיָה פִּי רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ שָׁפָה יִהְיֶה לִפִּיו סָבִיב מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּפִי תַחְרֵא יִהְיֶה לוֹ לֹא יִקָּרֵעַ. שמות כח, לב

מוסף רש"י

למקדש. שנעשה היו מפטמין (כריתות ו.):

לעזי רש"י

פלטר"א פילטר"א. לבד.

ליקוטים

שיך לענין קודם אסורים ומצא שהשלחים אינם אסורים אע"ג דאית להו ריחא עכ"ז לא עביד לישה מכ"ש חטי ושערי דלית בהו ריחא מיניהו לית בהו ריחא ולא עבדי לישה ולכך מוהרים. א"כ מ"ש כתב הרמב"ם ז"ל דתייב משום תולדת זורע, ובאמת קרייטא זו מרסקא אינרי ומשום הכי לא כתב הטור דין זה ולא שאר גרולי המורים. הדבר צ"ע. והתימה על מהרי"ק ז"ל שסראה מקום הוא לגו ומסקומו איסבא מוכח דזה פשוט. אשר ע"כ לענין מה שנסתפקנו בענין שרייש צמחיקים כיון דחטי ושערי דשיך בהו זרעיה שפי לא מצינו להם מקום לאסור לסוגיית הגמ'. מ"מ ראוי לאסור הואיל ונפק מסופיה דהב הרמב"ם ז"ל, אבל הכו דלא לוסיף עלה דשריית צמחים ליח בהו ריחא ולא שייך בהו לישה אע"ג דחטי ושערי ג"כ לא שייך בהו מ"מ כבר הורה זקן הרמב"ם ז"ל לאסור, ואולי איזה מקום מצא או בריתא או הוספתא הילכך יש לחוש לדבריו אבל דלא להוסיף עלה. נאם הצעיר יום טוב צהלון (מהרשיק) מלק ל סימן מ:

ע"כ מעמ' קודם

שאין מכניסין מי רגלים למקדש. יש מפרשים מי רגלים ממש וגנאי הוא להכנים בעזרה. ויש מפרשים עשב שכך שמו ומפני הטעם שהוא נגאי לא היו לוקחין אותו. הוס' (שבועות כריתות); כתב הבלבו יש מפרשים מי רגלים, מעין אחר הוא ששמו מי רגלים, ואי אפשר לומר מי רגלים ממש חלילה שלא עלה על לב אדם לשרות בהן סמני הקטורת ע"כ. ואני אומר אלו המפרשים ירדו אל מעין שלא היה ולא נברא כו' וחלילה וחס לפרש כן כי שבוש גדול וטעות גמור הוא, אם מכח סברא אם מכח גמרא. מכח סברא מה העדר כבוד יש מכח הטעם מי רגלים שיש לחים אלו של מעין זה אם לא יזכר ולא יפקד כלל השם מי רגלים על אלו מים בכניסתן למקדש. אם מכח גמרא הלא גמרא ערוכה בפרק דם חטאת מפרש אותו מי רגלים ממש מדפריך התם על המשנה דקתני דם חטאת שניתז על בגד שטעון כבוס והא בעי דם חטאת שבעה סממנים המבוארים במסכת נדה בפרק האשה שהיא עושה לענין כתם וחזר מביאהו מי רגלים

והתניא בפשוט הקטורת אלא שאין מכניסין מי רגלים למקדש והא והאי דמי רגלים משכבה ספנין הוא מי רגלים ממש כמפורש התם במשנה ובגמרא מה כמה חמרגן הנא כמה חמרגן שיש לו יקן אר של ילד כו' ומקמלא הגן מי רגלים דהכא בפשוט הקטורת איירי נמי במי רגלים ממש מדפריך הגמרא פיהו. ולמי שרוצה לעקש ולומר לעולם אימא לך דגבי רגלים דהכא בפשוט הקטורת לא איירי במי רגלים ממש אלא מעין א' ששמו מי רגלים והכי פריך הגמרא אם אין מכניסין למקדש אפילו מים זכים וצלולים של מעין ששמו מי רגלים מפני הכבוד כל שכן שאין מכניסין מי רגלים ממש במקדש מפני הכבוד. אביא לו ראיה מבארות ומבוארות שאין להשיב עליה בשום פנים דמי רגלים דהכא בפשוט הקטורת איירי נמי במי רגלים ממש מדברי הירושלמי פ' פרק בקלפי דקאמר והלא מי רגלים יפין לה אלא שאין מכניסין ריח רע לעזרה מפני הכבוד. ומדקאמר אלא שאין מכניסין ריח רע אלמא דמי רגלים ממש קאמר אבל אם לא מפני הכבוד לא היו מניחין פלשרות במי רגלים מפני ריחן רע שהרי הלבונה ריחה רע ומניה עם סמני הקטורת (נלה סנכ כריתות סס):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com